

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. Če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Luteranska dôba na Slovenskem.

II.

Karol Veliki, ki je vladal od leta 768. do 814., je po uničenju vseh onih nemških in slovanskih čet, ki se mu niso hotele podvreči v njegovem velikanskem kraljestvu, se lotil dela, da uredi kmetijstvo. Bil je med dotedanjimi kralji in cesarji največji organizator. Njegova veleposestva so bila vzgledna za tedanji čas, in po teh so se ravnali nekaj časa drugi. Mi Slovenci, tedaj še precejšnji, smo bili v istem času bojvitejši. Mi mu nismo miru dali. Da nas umiri, pošlje večjo vojno nad naše prednike, jih podvrže ter gospodarsko tako vravna kakor svoje Nemce. Poslal je trdne, neustrašljive ljudi kot valpete v naše kraje, razdelil našo zemljo deloma med nje, deloma med nemške škofe. Največ te zemlje je dal škofom v Freisingu, v Briksnu ter v Solnogradu. (Slovenci smo tedaj že veliko sto let farovško ljudstvo.) Dobili smo Nemce za višje duhovnike in grajščake kot lastnike naše zemlje. Vladalo in gospodarilo se je ravno tako, kakor na Nemškem. Naš kmet je postal ravno tako tlakar kakor nemški. Živel so od teh časov naprej naši predniki kakor Nemci. Nemški škofje pošiljali so veliko nemških ljudi med nas, posebno na Koroško, v Savinjsko dolino ter na Gorenjsko. Še svoje sirarje so pošiljali v Solčavo in na Gorenjsko. V teh krajih sta se Nmec in Slovenec precej, in kakor se vidi na korist Slovenca, krvno križala. Pred kakimi 800 leti poslali so škofje iz Freisinga Bavarce na Koroško. (Ti škofje so morali te ljudi za malo šteti! V teh krajih je 8 mesecev v letu zima, Slovenec se na njej ni hotel naseliti, in imel jo je le za lov in pašo.) Da ni manjkalo samostanov, smo dobili nemške Cisterciencie in Kartajzarje v 12. stoletju. Ti samostani so postali prav bogati. Cesar Jožef II. je iz teh samostanov na Slovenskem pred 100 leti dal odpeljati veliko bogastva v zlatnini in srebrnini na Dunaj. V teh samostanih so bili včasih pred in tudi po reformaciji opati, navadno drugi sinovi slovenskih ali nemških plemenitšev. Baron Taufferer iz Višnjegore je bil zadnji opat prejšnjih Cisterciencov v Zatičini. Tako se je glasila tedaj »božja zapoved«.

Toraj vsa godba je bila vkup. Duhovensko vlado je imel čez slovenski Štajer do Drave in čez Dolenjsko, izvzemši Belokrajino, (ta je stala pod nemškim viteškim redom) patriarh v Ogleju. Ti patriarhi so imeli zapisati marsikatero nedno stvar iz naših farovžov in samo-

stanov iz časov 15. do 16. stoletja. Drugi slovenski kraji so spadali pod Ljubljano, pod Krško na Koroškem, Sekov na Štajerskem in Solnograd. Ali v vseh teh je bilo jednako življenje. V Ljubljani so bili v 16. stoletju škofje. Ti pa so najrajše živeli na lepi svoji grajščini v Gornjem gradu v Savinski dolini ter prepuščali svoje kranjske ovce, kakor so se same hotele pasti. Fevdalno gospodarstvo je bilo kakor na Nemškem v najlepšem cvetju. To pa je: Grajščak in višji duhoven v kočiji, kmet pri štangi. Mej to vožnjo — cest ni še bilo, — po blatu in kamenju, se je tudi meščan razvil. Gradeč in Ljubljana sta kot neki središči, vmes so manjša druga mesta. Ta naš meščan je previhan trgovec. Imel je lahko veliko trgovino, ker je bil blizu morja. Ali imel je močnega konkurenta v našem kmetu, posebno v onem na Kranjskem. Zemlja tu ni posebno rodovitna in kranjski kmet je moral biti trgovec, da si je ložje življenje hranil. Meščani niso dopuščali tega vmešavanja v trgovino. Ker so grajščaki in duhovniki branili kmeta, kajti ta je mogel po trgovini več pridobiti, in jima več plačati — so meščani vpili po trgovskih privilegijah zase pri deželnih knezih, na pr. habsburških od 13. stoletja naprej. Ti knezi pa so bili od 14. do 15. in začetkom 16. stoletja še premalo močni proti fevdalni gospodi, ali pomagali so, kar se je dalo. Naš kmet se ni brigal seveda tudi za to. Tihotapil je. Veliko trpljenja bi lahko slovenski kulturni historik v tem trgovanju in tihotapljanju slovenskega kmeta popisal. Menda je mogel le ta železna narav, slovenski kmet, vse to trpljenje prenesti. To je bil res pravcati boj za biti ali ne biti. Par stotov na hrbtu, hoditi po potih, po katerih le divja koza hodi, in bojevati se z raznimi »iblahterji« -sovražniki! In doma ga je njegov grajski ali samostanski ali škofovski gospodar za več funtov olajšal. Zraven je ta naš kmet tlakari, je desetke plačeval, je plačeval grajskim sodnikom in pisarjem. Goljufali so ga ti ljudje na vse pretege, ležal je na kladi, gnil v grajskih ječah, je jedel ubogi ričet grajskih in samostanskih kuhinj, ko je bil na tlaki, je živel v nizkih bajtah, je pil skvarjeno vino, med, sadni mošt ali le vodo; dajal je svoje hčere v zabavo grajski in samostanski gospodi, nosil divno duhteče klobase in svinjino, težke putrihe za svojo gospodo na lov, gonil ji tam zverjad in jedel potem, kar je isti ostalo, ali pa nič, šel po večjem z lova domu lačen kakor pes; umrl na slami, bil pokopan v umazanih, ničvrednih deskah, če je bil grajščak preveč »varčljiv«.

Ta naš kmet je, bodisi kot grajski hlapec, bodisi kot trgovec, daleč po svetu

prišel. Vsi ti tedanji večji nemški kraji: Kolonija ob Reni, Cahe itd. so mu bili znani. Benetke je pa poznal kakor Ljubljano. Po vsem Nemškem in Italijanskem je hodil kot »Landsknecht« ter doma pomagal pobijati, kar so njegovi gospodarji pobiti namenili. Vse ostudnosti duhovnih in neduhovnih svojih gospodarjev je pomagal izvesti. Ali kakor nemški fevdalni kmet goljufal je to gospodo, kjer je mogel, ker je bil tudi pri trgovini previhan, morda še hujše kakor nemški. Tepen je pa menda bil tudi hujše, če so mu prišli na sled. (Dalje prih.)

Za negotovimi nameni.

Slovaški spisala L. Podjavorinska.

(Dalje.)

»Vidiš, moj sin, kako bi bilo lepo, ko bi vsak večer tako doma ostal, kakor danes«, rekla je Melanova. »Tebi tudi več ne pristojta, kolovratiti cele noči z vasovalci naokrog, ker si že gospodar«.

»No«, nasmeje se Samko, katerega so materine besede vzdramile iz prijetnih mislij na srečno bodočnost — »saj bom sedel doma neprestano, ko se enkrat oženim...!«

»Oh, hvala Bogu!«, vzdihnila je Melanova. »Slutim, da zopet prihaja k razumu — — —; Dorka, revica je bila itak že vsa prestrašena — — —«.

»Veseli me, Samko, da tudi ti tako misliš, kakor jaz. Vsa sem že zdelana in čas je tudi že, da pride nevesta na moje mesto. Toda to svatbo moramo pripraviti pred jesenijo, čemu odlašati dalje ž njo? Dorka je že davno pripravljena —«.

Samku je srce nemirno udarilo, in nož, s katerim je obrezoval iglo za jarem, padel mu je iz rok na tla. Sklonil se je po njem, toda, kakor bi ga ne mogel dvigniti, ostal je nekaj časa pripognjen.

»A če se pa ona jezi na-me, — morda bi me niti ne hotela«, odvrnil je nekako težavno. »Tudi izogiblje se me, kadar grem mimo njihove hiše, vedno se dela, kakor bi me niti ne videla«.

»Sam si to zakrivil; čemu pa narejaš take neumnosti poslednji čas? Saj se poznata od mladih nog; da, že je par let, kar sta zaročena. Dorka je brhko, delavno dekle in bo vama dobro, če bosta le živela v strahu božjem«.

»Jaz ne vem zakaj, toda zdi se mi, da bi nikdar ne bil srečen ž njo«, zašepetal je bojzljivo, pobesivši glavo, in njegovi tresoči se roki ste mrzlično hitro obračali nož in iglo. »Meni se zdi, da midva sploh ne spadava skupaj in da bi bilo bolje, ko bi ne delala drug drugemu napotja. Saj ona si najde dovolj ženinov — drugačnejših nego sem jaz«.

Melanova je naglo položila sklenjeni roki na mizo. Njeno lice je obledelo ter gledalo močno prestrašeno izpod čipk pečinega robca. Bolestno je pogledala na sina ter se skušala nasmejati.

»Kaj vendar govoriš sin moj? Da ne tičeta skupaj? Da, zares, k nam bi tudi ne spadala katera druga. Ne vem, kako ti pride na um govoriti take reči, — kakor bi bile z vama res že vse končano!«

»Zares, slutim da je tako, mati«, vzdihnil je Samko. »Zaman je, toda jaz je ne morem vzeti, — rajši katero drugo, bodisi tudi revno. Saj so tudi revna dekleta spretna, tudi delavna, in slutim, da bi bil stokrat srečnejši.«

Melanovi sta se ustnici potresli od davno potlačene jeze. Njeno lice je še hujše obledelo, pa zopet zardelo. Vedela je, na koga misli Samko, govoreč o tem »revnem dekletu«.

»Mar misliš, da ti dovolim priversti sem to potepenko? Misliš, da jo sprejemem v hišo? Nikdar, ko bi si imela rokó do laktov oguliti!« zakričala je Melanova od jeze in sovraštva k Mikulovi hčerki. »Misliš, da bi mirno gledala, kako bi se ona tu košatila ter mi raznašala imetje po svetu? Tega ne doživiš niti ti, niti ona, da bi jaz v to dovolila!«

»Ne jezite se mati, ker jaz ne morem drugače«, spregovoril je Samko; »jaz jo imam tako rad, da ne morem živeti brez nje, — — — zamanj mi jo hočete odganjati!«

»Resnica, dobro ti je začarala, ničvredno pleme!«, nasmejala se je Melanova srdito. »Dala ti je morda nekaj pojedsti, da bi norel za njo, in — posrečilo se ji je. Odvrnila te je brezbožnica od Boga in od matere — naj jo zato Bog kaznuje...!«

V sobi je nastala tišina, katero je pretrgavalo samo Samkovo struženje in krčeviti materin jok. V mladeničevi duši se je odigral hud boj sinovske ljubezni z ljubeznijo do izvoljenke svojega srca. Čutil se je za trenotek slabega proti materini bolesti; kmalu pa se mu je odzvalo v srcu nekako klubovanje, ki ga je spodbadalo k daljši borbi. V duhu je videl vitko Zuzkino postavu, blesk njenih črnih očij, — in ta prikazen ga je ojunčila.

»To ni res, da bi me ona od vas odvrčala, ali da vas ne bi imel rad kakor poprej. Toda Dorke vendar nočem, — samo radi tega ne, ker mi jo usiljujete. Ako bi jo tudi vzela, ne bom je nikdar ljubil, in potem bo v naši hiši zame večni pekeli, — a tega boste le vi krivi.«

Po teh strastno izrečenih besedah je Samko ostal ter si zakril lice z rokama. Melanova je nehala jokati; začudeno ga pogledavši, opazila je, kako mu kapljajo debele solze skozi oguljene prste. Nekako pomilovanje in še neki nežnejši čut jel se je roditi v njenem srcu; nekak nežni čut prave ljubezni do sina in — Zuzke. Poslednje Samkove besede vzbudile so v njeni duši dremajoč bolesten spomin. Z Melanom se je omožila, ker so jo stariši prisilili, in marsikatero solzo je stočila, predno se mu je mogla bližati z ljubeznijo. Sedaj se je spomnila vseh teh muk in nesloge, katero sta pretrpela oba, predno je napočila med njima sloga. Njo je pomiril šele nedolžni smeh otroka; o roditeljski sreči sta se naposled po dveletni neslogi in nemiru zbližala. Kaj, ko bi tako tudi Samko — po njeni krivdi?

Med te mučne spomine se je ozval Samkov glas, poln bolesti, očitanja in prošnje, ki se ji je kakor bridki meč zarival v srce:

»Vi me onesrečite na veke!«

Prešinjena bojazni za blagor jedinega otroka in mogočnih občutkov materine ljubezni, skočila je k njemu ter pritisnila njegovo glavo — glavo neposlušnega, toda vendar dragega sina — k svojim prsom. Stiska ga k sebi, poljubljuje njegove mehke, kastanjeve lase, blede čelo, in iz njenega glasu, potlačevanega z ganutjem, razbiral je mladenič samo to, da bo mati imela rada njo, katero si je odbralo njegovo srce, imela tako rada, kakor njega.

Kar zakričal je blaženosti, izvil se iz materinega naročja ter zbežal brez klobuka v temno noč. Vsled prevelike sreče je postal ves zbežan, kakor pijan. Pozabil je na razsodnost in hvaležnost, sledivši glasu srca, ki ga tako močno vleče k Mikulovi koči, v kateri ga čaka vsa blaženost njegovega življenja. »Zuzka! duša moja!«, odzvalo se je v njegovi duši; »ne boj se, že grem po tebe, že sem ti pridobil prostor v naši hiši in tudi v materinem srcu...!«

Dospévši na prazno ulico, spustil se je v dir po znani nam cesti gori po vasi. Vsa okna v vasi so bila temna, nikjer ni opazil kake luči. Nebo je bilo popreženo z oblaki, s katerih je jel padati gost, droben dež, škropeč Samkove razkodrane lase. Toda on ni maral za to; v njegovem srcu je bilo toplo, jasno, krasno in to vse se mu je širilo, rastlo ter razlivalo iz srca po vsem životu.

Politični pregled.

Notranji položaj. Vlada ima novih skrbi. Nemške stranke hočejo namreč z obstrukcijo preprečiti izvolitev delegacije, misleč, da spravijo na ta način vlado in državo v največjo stisko ter provzročijo premembo v vladi. S to namero more vlada seveda računati in si zdaj beli glavo, kako bi omogočila izvolitev delegacij, oziroma, kako bi si pomagala, če bi se nemškimi strankam njih naklep posrečil.

Večina in Slovenci. Povodom celjskih dogodov so se nemški klerikalci postavili popolnoma na stran celjskih tolovajev in zagrozili Slovencem, da izstopijo iz večine. Dosegli pa so ravno nasprotje tega, kar so nameravali. Slovenci so jim odgovorili soglasno: Le idite, nam ni za desnico nič, ker nas itak vlada in nemški klerikalci le izkoriščajo.

Ogrska. Te dni so v Budimpešti razkrili spomenik generala Hentzija, ki je padel v boju proti madjarskim ustašem l. 1848. Madjari so pri tej priliki grdo zasramovali celo avstrijsko armado. Pa Madjarom se že nihče ne upa več na prste stopiti.

Rusija. Minoli teden je bil francoski minister zunanjih del Delcassé v Petrogradu in to v zadevi rusko-francoske zveze. Zatrjuje se, da je imel dober uspeh in da je zveza sedaj trdnejša, kakor je bila kdaj poprej.

Srbija. Milan svojih morilskih naklepov še ni mogel izvršiti. Preložil je obravnavo proti zarotnikom. Tudi v ministrstvu je izgubil zaslonbo. Dva ministra sta izstopila. Vsled tega, ker izgubiva čedalje bolj tla pod nogami, je sedaj

sklical narodno skupščino, da mu utrdi njegovo stališče. Vzlic temu se ne bo mogel vzdržati, ker je Rusija pripravljena, preprečiti nameravano klanje srbskih radikalcev.

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi, 11. avgusta.

Dne 6. t. m. smo imeli pri nas ljudski protestni shod proti § 14. in novemu davku. Povabili so torej tukajšnji delavci svojega zastopnika v državnem zboru g. dr. Kreka. Videli smo ga celo par dni štrkljati tu. A na shod ni prišel ta ljudski zastopnik, ker je mogel na bližnjo božjo pot Strmonjivo. Lep ljudski zastopnik! Namesto da bi na shod šel, da bi slišal mnenje ljudstva, se pa umakne z izgovorom, da mora na — božjo pot. Čuli smo tudi, da se v našem župnišču tudi ni nič oglasil, najbrž zato ne, ker vé, v kakovem položaju je naš slavnoznani politični vitez prežalostnega spomina gosp. kapelan Škerjanec, v katero afero je najbrž tudi nekoliko dr. Janez Evangelist zapleten. Gosp. Škerjanec je kompromitiral ne le vso svojo pičlo stranko, spravil je tudi g. knezoškofa v neprijetno situacijo. Sedaj je milostni vladika lahko sam videl, kako je pri nas. Mislimo, da še ni doživel tako žalostnega vsprejema nikjer kakor pri nas. Razven šolske mladine in nekaj žensk, ga ni nihče drugi pozdravil. Tudi raz hiš nismo videli plapolati zastav, kakor druga leta, še celo z župnikove hiše, ali kakor jo sami imenujejo »Katoliški dom« ne. To mi je uganka, zakaj nista pustila župnik in kapelan razobesti zastave na »domu«? Mar ste pozabili g. kapelan? Mogoče, ker ste mogli preveč agitirati, naj mi vsaj hiše okrasimo z zastavami. Zakaj je pa Vi niste? Čemu naj bi jih pa mi? Samo raz treh hiš so bile razobešene zastave. Med vsemi se je odlikovala Medvedova. Vihrale so 2 trobojnici, 1 cesarska, 2 cerkveni in dve papeževi zastavi. Toraj kratkovidneži, oziroma lakomneži, sedaj so Vam padle luskinine raz oči in veste, zakaj je zapustil »Sokol« Medvedovo hišo. Le očitajte nam nehvaležnost in Bog si ve kaj še vse. A mi vemo pri čem da smo! Prezvzišeni vladika je imel tudi dve pridige, prvo zvečer in drugo pred sv. birmo. Dokazal nam je, da Jezus Kristus ni prav nič kriv bede naših premogarjev in da tudi ni kriv, če se v potu obraza boré za vsakdanji kruh. Gospod knezoškof, tudi mi smo toliko poučeni v katoliški veri, da vemo, da ni Jezus Kristus kriv današnjim prekucijam. A krivi ste vi, ki hočete biti njegovi nasledniki! Svaril nas je tudi pred krivimi voditelji, ki niso od Boga ne poklicani (!) in tudi od Boga ne pooblaščen (!) (Ali naš kapelan Škerjanec je??) Potem je omenil, kake prekucije imamo v Avstriji, tudi v moji škofiji in žalibog tudi v vaši župniji se nahaja »nekaj« (!) krivih časopisov. Prezvzišeni misli, da se Zagorje šele prebuja, ali pa da deloma še trdno spi. Zato pa nas je svaril pred nekojimi krivimi časopisi. Gospod knezoškof ne »nekaj«, ampak vsaki mesec, smemo reči, da jih pride en tisoč in dve sto iztisov v naše napredno Zagorje in koliko imamo še družih napredno izobraževalnih knjig. Tudi se dobi tu in tam še celo

Cankarjeve poezije. Torej tu niso tla za srborite kaplančke, ki hočejo ljudstvo terorizirati. Prevzvišeni vladika, odkrito Vam povemo, da Zagorje ni več kmečka vas. Ako pa želite miru, ki ste imeli toliko bodrilnih besed zanj, odstranite župnika in kaplana, ter jih nadomestite s takima, da se ne bosta mešala v stvari, ki jih prav nič ne brigajo.

Domače in razne novice.

Novi davek na sladkor, ki je jako težko breme zlasti za revnejše ljudstvo, je dal povod prav bridkim pritožbam. Klerikalni poslanci se te nevolje boje in zato se delajo, kakor bi bili tudi oni nasprotniki temu novemu davku na sladkor. V resnici pa ni tako. V tem, ko pristaši klerikalne stranke prirejajo shode, na katerih protestujejo proti davku na sladkor, naznanjajo klerikalni poslanci v dunajskem »Vaterlandu«, da so novega davka veseli, da ga odobravajo in da bodo z veseljem zanj glasovali, poslanec dr. Krek pa beži v hribe in se skriva po božjih potih, kadar ga kličejo njegovi volilci na odgovor radi tega davka.

Čehi na Slovenskem. Te dni je obiskalo našo domovino nad 140 čeških visokošolcev iz Prage. Mudili so se na Bledu, v Ljubljani in v Postojni, kjer so bili povsod jako lepo sprejeti, in naposled so krenili v Celje. Tam pa jih je nemška druhal sprejela s kamni in palicami. Nemci in nemčurji so uprizorili pravo gonjo na Čeha in Slovence, da so bili ti v smrtni nevarnosti. Nekateri Čehi so bili ranjeni, nekateri Slovenci krvavo pobiti. Štirje Slovenci so bili v smrtni nevarnosti in so se morali z revolverji braniti. Policija ni nobenega Nemca aretovala, pač pa vsacega Slovenca, ki se je branil napadalcev. Po odhodu Čehov so Nemci poškodovali mnogo slovenskih hiš. Upati je, da se celjska policija podržavi.

Shod v Starem trgu. Gospodarsko in politično društvo za Notranjsko je priredilo dne 6. avgusta velik shod v Starem trgu pri Ložu, kateremu je predsedoval dr. Treo iz Postojine. Poslanec Božič je na tem shodu govoril o delovanju dež. zbora kranjskega in je pojasnil, da so klerikalni poslanci neplodni kakor kraški svet. Klerikalci so v vseh štirih letih podali štiri občevažnih predlogov, narodna stranka pa jih je stavila šestnajst in to taci, ki bodo velikanske važnosti za kmetstvo ljudstvo. Dež. odbornik dr. Tavčar je govoril o klerikalni gospodarski organizaciji. Omenjajoč, da so klerikaci dolgo let sami grabili in kmeta odirali ter brezvestno izsesavali, je dokazal, da niso zmožni in niso poklicani organizovati našega ljudstva in da je vsa njihova gospodarska organizacija le velika sleparija. Razvil in razložil je na to gospodarski program narodne napredne stranke ter dokazal, da se ga je stranka vedno držala ter veliko storila za kranjsko kmetijstvo. Naposled je g. Peče iz Starega trga poročal o ustanovitvi gospodarskega društva in je shod takoj odobril nasvetovana pravila. Društvu je pristopilo jako mnogo članov. Upamo, da bo imel ta sijajni shod ugodnih posledic za prijazno loško dolino in pa bo iz nje kmalu izginila klerikalna ljulika.

Občinske volitve v Vipavi. Dekan Erjavec je zastavil vse svoje sile, da bi pri občinskih volitvah v Vipavi zmagal vsaj v enem razredu, namreč v tretjem. Volilce love klerikalci s tem, da jim obetajo, da bodo posekali in med nje razdelili 20.000 hoi iz občinskega gozda in pregovorili so agrarnega komisarja Župneka, da je gozdno upravo začasno odzvel občini in jo poveril nekaterim dekanovim prijateljem. Proti temu postopanju, ki je obudilo veliko ogorčenje v Vipavi, je bila podana pritožba na primerno mesto.

Petindvajsetletnico županovanja sta te dni praznovala dva jako zaslužna slovenska župana, cesarski svetnik g. Šavnik v Kranju in g. Lah v Ložu. Na mnogaja leta!

Slovenski krščanski socialisti so pod vodstvom dr. Kreka napravili izlet v Zagreb in v Karlovec. Zagrebčani so jim pokazali na jasen način, da zanje ne marajo. Pozdravili so jih z urnebesnimi klici: Živio dr. Tavčar! Živio Hribar! Živela slovenska napredna stranka!

Sami ste krivi. »Slovenec« je zagnal velik krik, ker se baje razširjajo po deželi brošure proti spovedi. Po našem mnenju se ne bi bilo teh brošur prav nič bati, ko bi častita duhovščina imela dobro vest, da se spovednica ni nikdar zlorabljala v politične in v druge necerkvene namene. Seveda, taci duhovnikov, ki spovednice še niso zlorabili, je bore malo, zato pa se »Slovenec« tako boji protestantskih brošur.

Za slepe otroke sta na c. kr. zavodu za slepe na Dunaju razpisani dve mesti iz ustanove profesorja dr. J. Zhishmanna. Pravico do teh mest imajo revni dečki in deklice s Kranjskega, ako bi teh ne bilo, pridejo na vrsto rojeni na Koroškem in na Štajerskem. Vsprejemajo se otroci od 7. do 14. leta. Nekolekovane prošnje do 10. septembra ravnateljstvu zavoda.

Dva vzgledna brata. O priliki zadnjih občinskih volitev v občini Vrhpolje tožil je znani klerikalec Lavrenčič župana Hrovatina radi razžaljenja časti, ker ga je baje dolžil, da ni spoštoval četrte božje zapovedi. Pred par dnevi vršila se je pred vipavskim sodiščem o ti tožbi razprava, pri kateri je bil župan Hrovatin zatožbe oproščen, ker je dokazal, da pristno katoliški mož Lavrenčič res ni spoštoval četrte božje zapovedi, in sicer v toliki meri, da je poleg drugih bližjih sorodnikov celo njegova lastna mati proti njemu pričala, da je ž njo grdo ravnal, ji žugal z žandarji iz hiše spoditi ter da jej je pri neki priliki celo lonec v glavo zagnal, vsled česar je bila mati primorana, domačo hišo zapustiti. Nič manj pa ni pogorel taisti Lavrenčič pri zadnjih, vsled njegove pritožbe na novo vršečih se volitvah. Doslej je svoje domačine tako teroriziral, da si skoro dihati niso upali; toda svaka sila do vremena; narodna stranka se je organizovala in pri drugih volitvah še sijajnejše zmagala, tako, da so naši možje jednoglasno izvoljeni, ker si Lavrenčič z razkropljeno svojo čedico niti na volišče ni upal. — Cerkniški kaplan Lavrenčič je brat vrhpoljskega katoliškega prvaka. Te dni je kaplan Lavrenčič pozno v noči klovratil po cerkniškem trgu. Menda je inšpiciral gostilne, ali pa si je hladil živce, ki so vsled naporenega dela v konsumnem društvu baje zelo občutni. Ko se je tako — seveda popolnoma trezen, kakor je že

njegova navada — potikal po Cerknici, je naletel na nekega pijančka, ki je nezadovoljnosti s svojo usodo dajal duška na ta način, da je krepko preklinjal. Kaplan Lavrenčič je tega pijančka brez vsacega povoda napadel in ga s takozvanim »bokserjem« tako silo udaril po glavi, da je moža hipoma oblila kri, in da se je brez zavesti zgrudil na tla. Stvar se je naznanila orožnikom, ki so jo tudi ovadili sodišču. Res, lepe razmere so zavladale v deželi! Zdaj napadajo kaplanje že po noči z »bokserji« ljudi, ki jim ničesar storili niso; zdaj človek že ni več varen, da ga kak podivjan kaplan kar z lepa ponoči zavrato ne ubije.

Zgodnja agitacija. Z Gorenjskega se nam poroča, da se je iz duhovniških krogov začela že sedaj agitacija za prihodnjo — deželnozborsko volitev! In kaj mislite, proti komu je naperjena? Proti dosedanjemu poslancu, župniku Ažmanu, na čigar mesto hočejo postaviti g. Pogačnika!

Občinske volitve v Žireh. Koliko je bilo vika in krika v klerikalnih listih, radi občinskih volitev v Žireh, pri katerih so klerikalci vzlic vsemu naporu, in dasi so poslali Kreka in Brejea in druge svoje generale na volišče, žalostno pogoreli! Tedaj so širokoustno govorili o »nezaslišanih nezakonitostih« in o »nasilstvih«, s katerimi so neki naši somišljeniki delali in oblastno so prorokovali, da se vsled klerikalne pritožbe volitev iz drugega razreda prav gotovo ovrže. Podali so res pritožbo, a se z njo tudi pošteno blamirali, kajti vlada je pritožbo zavrgla in potrdila volitev.

Samomor. Dne 14. t. m. se je obesil vpokojeni sodnijski sluga Josip Lackner v Zgornjem Mozlju.

Hraber deček. Pred nekaj dnevi so se kopali v Temenici pri Mirni peči 6 do 10letni dečki. Voda na mestu ni globoka, pač pa nekoliko dalje proti sredini. In tja je neprevidoma zašel Tineto 8letni fant. Ne znajoč plavati, izginil je nakrat pod vodo. Otroci se niso upali za njim. Pogum je imel edini 10letni Karol, sin trgovca H. v Mirni Peči, da je skočil za njim ter ga potapljačega še potegnul iz globine in ga rešil gotove smrti.

Degradiran in premeščen glavar. Vodja okrajnega glavarstva v Slovenjem Gradcu, znani Zoff, se je pri svojem predrznem počenjanju proti slovenskemu prebivalstvu končno vender spodtaknil. Vlada mu je odzvela vodstvo okrajnega glavarstva in ga premestila k politični ekspozi-turi v Konjice.

Pobrežani pri Mariboru dobijo nemško šulfereinsko šolo. Poslopje bo kmalu izgotovljeno. Nemški listi povdajajo, da je pri tem najbolj interesantno dejstvo, katerega je po nemških izkazih ena tretjina — v resnici pa nad dve tretjini — izreklo za izključno nemški pouk. To je hudo, da nikdo ne pouči ljudstvo.

Žalostne duhovske razmere v poreško-puljski škofiji. Višje duhovništvo v tej škofiji se je pomnožilo za dva člena. Imenovana sta kanonika, oba seveda Laha. Jeden teh dveh novih kanonikov se je sicer v mlajših letih štel za Slovenca, a spoznal je menda, da značajni in svoje narodnosti se zavedajoči duhovniki ne pridejo naprej, ter se prelevil v Laha. Za svojo neznačajnost je dobil sedaj plačilo v obliki kanonikata. V poreško-puljski

škofiji je sedaj še popolnit osem kanonikatov, do 30 župnij in mnogo kapelanskih služb. »Naša Sloga« pravi, da se župnije zategadelj ne oddajo, ker so večinoma hrvatske, ker je administratorje bolje držati na uzdi, in ker je verski zaklad na ta način v zadnjih 15. letih prihranil blizu 200.000 gld., katera svota bi sicer prišla med ljudi.

Tržaški namestnik je zadnje dni v tržaški okolici delil podpore, katere je kmetijska družba dobila od vlade. Kakor poroča »Edinost«, je prišel tudi v Padrič, v družbi znanega Mauronerja in tovarišev. Pri te priliki se je kmetovalec Josip Grgič pritoževal proti namestniku, da laška kmetijska družba, ki od vlade dobiva podpore, prezira slovenski jezik. Ta pritožba je gospodo iznenadila. Grgič pa je ponovil svojo pritožbo, češ, da je »agraria« za kmeta, a vender je slovenski kmetje ne razumejo. Namestnik odgovarja: Saj tukaj vsi umejo italijanski in tudi vi umete ta jezik! Grgič: Poskusite ž njimi govoriti italijanski. Sedaj, ko vidijo denar pač znajo »si« in »no«. Namestnik: Ma Trst je italijansko in okolica zna italijansko. Grgič: Kmetje v tržaški okolici so Slovenci! Namestnik: Mesto šteje 160.000 duš, okolica pa le 20.000. Nato se oglasi namestnikov svetovalec Schwarz: Molčite, kaj je treba politikovati. Ta nesrečna politika vas spravi, da sami ne veste kam. Saj gospodje v Trstu skrbijo za vas kakor očetje. Bodite jim hvaležni. To osvetluje dobro tržaške razmere.

Občinski zastop v Višnjanu. Tržaško namestništvo je razveljavilo najprej volitev iz prvega volilnega razreda v Višnjanu, potem pa razpustilo ves občinski zastop. Namestništvu pač ni všeč, da so pri volitvah Lahii pogoreli.

Pijanec — samomorilec. V Hrbljah pri Št. Juriju ob Zilji se je dne 4. t. m. v pijanosti obesil posestnik Janez Jost po domače Sluga. Udal se je bil žganjepitju, zapravlil lepo posestvo in končal s — samomorom. Nad posteljo je pripel jermen in se tam obesil, dočim je bila njegova žena v drugi sobi. Pač žalosten dogodek in nasledek žganjepitja.

Poskušeni detomor. 23letna dekla Ana Grigar v Krškem je 3. t. m. svoje novorojeno dete vrgla v stranišče. Dete so po preteku treh ur še živo spravili iz stranišča, a umrlo je nekaj ur potem, mati njegova pa je umrla nekaj dni pozneje.

Morilka svojega moža. Davčni eksekutor Scholz v Mariboru se je sprl s svojo soprogo. V jezi je vzela žena nož ter ga zarinila v hrbet možu, ki je takoj umrl.

Žalostna prihodnost pasjega rodú. Nemški častniki so dobili ukaz, da smejo mej vajami nositi le rujave rokavice iz pasje kože. Ako si 20.000 častnikov in zdravnikov naroči le po dva para rokavic, treba jih je 40.000 parov. Ker pa veščaki trdijo, da se more iz kože srednje velikega psa narediti k večjemu pet parov rokavic, dalo bode za prvo potrebo 8000 do 10.000 psov svoje pasje življenje.

Boj orožnika s tatom. Predzadnje nedeljo zvečer je šel orožnik Stocker iz Greifenburga na Koroškem ob južni železnici lovit nekega tata, ki je ukradel v ondodni tvornici več jermenov. Ker se orožnik ni več vrnil, so ga šli vojaki iskat. Na Križni gori so našli mrtvega orožnika in mrtvega tata. Orožnik je imel več smrtonosnih ran na glavi, tat pa prestreljen vrat. Boj orožnika s tatom se je končal torej s smrtjo obeh.

Nenavaden zločin. V mestni ječi v Vladivostoku so našli nedavno nekega tata mrtvega na postelji. Na njegovem telesu ni bilo nikakih poškodb, pač pa je imel želodec in pljuča prenapolnjena z vodo. Dognalo se je, da so tata drugi zločinci, ki so bili ž njim v skupni ječi zaprti, z vodo zadušili; ulivali so mu toliko časa vodo v usta, da je umrl. O zločinu noče nihče ničesar vedeti, vendar se domneva, da so umorjenega iz osvete zadušili.

200 ljudij utonilo. Mesto Ponce na otoku Portorio je zadela velika nesreča. V torek je divjal nad njim strašen vihar, in dež je lil v neprestanih plohah. Reke so stopile preko bregov in poplavile mesto, pri tem je utonilo 200 ljudij.

Loterijske srečke.

Gradec , 5. avgusta.	14, 45, 9, 63, 44.
Lino , 12. avgusta.	11, 44, 17, 26, 2.
Brno , 9. avgusta.	37, 17, 63, 40, 39.
Dunaj , 5. avgusta.	75, 25, 36, 24, 15.
Trst , 12. avgusta.	56, 53, 49, 69, 19.
Praga , 16. avgusta.	7, 62, 43, 3, 45.

Tržne cene v Ljubljani

16. avgusta 1899.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, 100 kg	9 30	Špeh povojen, kgr.	— 70
Rež,	7 —	Surovo maslo, „	— 90
Ječmen,	6 50	Jajce, jedno . . .	— 02
Oves,	6 50	Mleko, liter . . .	— 04
Ajda,	8 —	Goveje meso kgr.	— 60
Proso,	8 50	Telečje „	— 58
Koruza,	5 80	Svinjsko „	— 65
Krompir,	2 50	Koštrunovo „	— 36
Leča, nktl.	12 —	Piščanec . . .	— 50
Grah,	13 —	Golob . . .	— 20
Fižol,	8 —	Seno, 100 kilo . . .	— —
Maslo, kgr.	— 95	Slama, „	— —
Mast,	— 70	Drva trda, kiftr. . .	— —
Špeh svež, „	— 56	„ mehka, „	— —

Poslano.

Ker se je raznesla govorica tukaj, da v „Rdečem praporju“ št. 22, od 10. t. m. priobčenemu dopisu iz Zagorja ob Savi, zadnji stavki mene zadevajo, izjavim tem potom javno, da še nisem nikdar od nikogar kake časti zahtevala, toraj tudi ne moram biti „jara gospa“, in tudi še nikdar nobenega delavca z „beračem“ ozmerjala, naj bode že te ali one stranke. Pač pa lahko nasprotno trdim, da se mi je od nekaterih, zaradi svojih jezikov zeló na glasu stoječih babur, to predbacivalo, katere ima dopisnik bajne za svoje vernejše prijateljice in poročevalke. Seveda Miha vkup štrih!

Toraj g. dopisnik e tutti quanti! Pometajte poprej pred svojimi durmi, smeti je dovolj, potem šele drugej.

Zagorje ob Savi, 18. avgusta 1899.

Marija Firm.

Vožnje karte in tovorni listi v

AMERIKO.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna

naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesionirana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

Red Star Linie

Dunaj IV., Wiednergürtel št. 20

ali pa

Anton Rebek

Kolodvorske ulice šte. 29 v Ljubljani.

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. Ponudbe pod „1.798“ Gradec, poste restante.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, ki Vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: **Iv. Jebačinu** v Ljubljani.

Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda!

C. kr. višji rudniški zdravnik

v Idriji

M. U. DR. J. Štverák

je začel zopet redno ordinovati

13. avgusta t. l.

(1460)